

Spis treści

1. Ciąża

Katarzyna Szymoniak, Dorota Ćwiek, Jerzy Pociak, Iwona Dzióbek

1.1. Zmiany ogólnoustrojowe w ciąży	13
1.1.1. Zmiany w I trymestrze	14
1.1.2. Zmiany w II trymestrze	14
1.1.3. Zmiany w III trymestrze	15
1.2. Higiena w ciąży	16
1.2.1. Ubiór w ciąży	16
1.2.2. Higiena osobista	17
1.2.3. Higiena jamy ustnej	17
1.2.4. Aktywność fizyczna	18
1.2.5. Podróże	18
1.2.6. Seks w ciąży	20
1.2.7. Praca zawodowa	20
1.2.8. Używki a ciąża	21
1.3. Zasady żywienia kobiety w ciąży	21
1.3.1. Przyrost masy ciała w czasie ciąży	22
1.3.2. Zapotrzebowanie kaloryczne	24
1.3.3. Zasady prawidłowego odżywiania się kobiet w ciąży	24
1.3.4. Wegetarianizm a ciąża	29
1.4. Najczęstsze dolegliwości w czasie ciąży	30
1.4.1. Nudności	31
1.4.2. Wzdęcia	32
1.4.3. Zgaga	32
1.4.4. Zaparcia	33
1.4.5. Żyłki kończyn dolnych	33
1.4.6. Żyłki odbytu (hemoroidy)	34
1.4.7. Bóle i skurcze kończyn dolnych	35
1.4.8. Bóle kręgosłupa	35
1.4.9. Bóle głowy	36
1.4.10. Duszność	36
1.4.11. Trudności w zasypianiu	36
1.4.12. Przeziębienie	37

1.5. Badania kobiety w czasie ciąży	38
1.6. Ćwiczenia w ciąży	45
1.6.1. Ćwiczenia mięśni szyi	47
1.6.2. Ćwiczenia mięśni obręczy barkowej	56
1.6.3. Ćwiczenia mięśni kończyn dolnych	66
1.6.4. Ćwiczenia mięśni tułowia (grzbietu, brzucha i klatki piersiowej)	78

2. Przygotowanie do porodu 83

Aleksandra Białek, Dorota Ćwiek, Jerzy Prociak, Dorota Fryc

2.1. Przygotowanie psychofizyczne do porodu	83
2.1.1. Pozytywne nastawienie wobec porodu	83
2.1.2. Trening autogenny	84
2.1.3. Wizualizacja	88
2.2. Przygotowanie fizyczne do porodu	93
2.2.1. Przygotowanie krocza do porodu	93
2.2.2. Ćwiczenia przygotowujące do porodu	94
2.3. Co zabrać ze sobą do szpitala	117
2.3.1. Lista rzeczy dla mamy	117
2.3.2. Lista rzeczy dla noworodka	118

3. Poród 121

Dorota Ćwiek, Dorota Fryc, Dorota Branecka-Woźniak

3.1. Kiedy udać się do szpitala?	121
3.2. Poród drogami natury	124
3.3. Metody zmniejszania bólu porodowego	128
3.3.1. Dlaczego boli?	128
3.3.2. Metody, które możesz kontrolować sama	133
3.3.3. Metody wymagające obecności drugiej osoby	144
3.3.4. Terapie uzupełniające	147
3.3.5. Metody farmakologiczne	150
3.4. Postępowanie z noworodkiem po porodzie	154
3.5. A może poród w domu?	156
3.5.1. Lista rzeczy niezbędnych	159
3.6. Cięcie cesarskie	160
3.7. Rola ojca w czasie porodu	162

4. Połóg 165

Iwona Dzióbek, Jerzy Prociak, Dorota Ćwiek, Elwira Berezowska

4.1. Zmiany w połogu	165
4.1.1. Zmiany w narządach rodnych	165
4.1.2. Zmiany ogólnoustrojowe	166
4.2. Opieka w połogu	168
4.3. Najczęstsze problemy w połogu	169
4.3.1. Nacięte krocze	169
4.3.2. Uruchamianie w połogu	170
4.3.3. Zmęczenie po porodzie	170
4.3.4. „Baby blues” – depresja dnia trzeciego	171
4.4. Połóg po cięciu cesarskim	172
4.5. Odżywianie w połogu	173
4.6. Gimnastyka w połogu	179
4.6.1. Ćwiczenia po porodzie fizjologicznym	180
4.6.2. powrót do sprawności po porodzie operacyjnym	213

5. Karmienie piersią 217

Dorota Ćwiek

5.1. Mechanizm laktacji	217
5.2. Korzyści karmienia naturalnego	220
5.3. Zmienność pokarmu kobiecego	221
5.4. Technika karmienia piersią	222
5.5. Pozycje do karmienia	226
5.6. Zasady karmienia piersią	229
5.7. Najczęstsze problemy w laktacji	231
5.7.1. Płaskie lub wklęsłe brodawki	231
5.7.2. Uszkodzone brodawki	233
5.7.3. Nadprodukcja pokarmu (nawał mleczny)	234
5.7.4. Obrzęk piersi (zastój pokarmu)	235
5.7.5. Zablockowanie przewodu miejscowego	236
5.7.6. Zapalenie piersi	237
5.7.7. Mało pokarmu	237
5.8. Odciąganie pokarmu	239
5.8.1. Ręczne odciąganie pokarmu	240
5.8.2. Mechaniczne odciąganie pokarmu	241

Katarzyna Augustyniuk

6.1. Stany przejściowe noworodka	243
6.1.1. Fizjologiczny spadek masy ciała	243
6.1.2. Fizjologiczny wzrost ciepłoty ciała	243
6.1.3. Rumień toksyczny/rumień noworodkowy	244
6.1.4. Odrębności hormonalne/odczyny ciążowe	245
6.1.5. Żółtaczka fizjologiczna	245
6.1.6. Stolce przejściowe	246
6.1.7. Przedgłowie	246
6.1.8. Zmiany skórne	247
6.2. Pielęgnacja noworodka	247
6.2.1. Pielęgnacja skóry	247
6.2.2. Pielęgnacja twarzy	248
6.2.3. Pielęgnacja oczu	248
6.2.4. Pielęgnacja uszu	249
6.2.5. Pielęgnacja paznokci	249
6.2.6. Pielęgnacja noska	250
6.2.7. Pielęgnacja włosów	250
6.2.8. Pielęgnacja kikutu pępowinowego	250
6.2.9. Pielęgnacja zewnętrznych narządów płciowych i pośladków ...	250
6.2.10. Pierwsza kąpiel	251
6.2.11. Przewijanie dziecka	252
6.2.12. Właściwy ubiór	254
6.2.13. Higiena otoczenia dziecka	255
6.2.14. Pierwszy spacer	256
6.2.15. Sen i układanie dziecka do snu	256
6.3. Masaż noworodka i niemowlęcia	257
6.3.1. Zalety masażu	257
6.3.2. Zasady masażu/przygotowanie do masażu	258
6.3.3. Prosty schemat masażu	258
6.3.4. Przeciwwskazania do masażu dziecka	259
6.4. Pierwsze spotkanie z lekarzem neonatologiem/pediatrą	259
6.5. Wyprawka noworodka	261
Piśmiennictwo	265